

הלוחש על אוזנו

בספר חדש מתאר עו"ד דובי ויסגלס את סיפור יחסיו עם שר הביטחון וראש הממשלה לשעבר אריאל שרון. במרכז הקשר עומד התיווך המקצועי והחברי שמספק הקונסליירי למנהיג כדי לגשר ככל האפשר בין יעדיו לבין העולם המשפטי, אבל לא רק. בעיקר לא רק

משה גורלי

היה אמור להיות עו"ד צבי טרלו ש"נמוג לאיטור", בלשונו של ויסגלס, עד שההובלה עברה לידיו, וקרתו לשרון התקבעה לתמיד.

החיבור בין השניים נשען על תכונה מרכזית שוויסגלס התברך בה וקשה למצוא אצל משפטנים מצויים: חוש הומור. כשאנשים עם הומור דומה מתחברים זה לזה, נפשם מתחברת. והומור הוא לא רק תכונה אלא תפיסת עולם. תפיסה המשקפת את

הדרך הצינית, המפוכחת, המידתית שבה הם מסתכלים על המציאות ועל הדמויות המתרוצצות בה. והכי חשוב, מבינים זה את זה בצורה מדויקת ביותר. זהו שרון של ויסגלס.

ההיסטוריה מספקת לנו כמה שרונים שלא תמיד מסתדרים זה עם זה. ישנו שרון הבריון שעיקר המוניטין שלו הוא לחבוט בערבים ולהתנחל בארץ ישראל השלמה. אימת הדמוקרטיה הישראלית, שנאמר עליו שיקיף בטנקים

עו"ד דובי ויסגלס מספר ב"אריק שרון ראש ממשלה – מבט אישי" את סיפור יחסיו עם שר הביטחון וראש הממשלה לשעבר אריאל שרון. שבה את ליבי הדמיון בין יחסים אלה ליחסי הקונסליירי והסנדק בספר ובסרט המפורסמים. חלילה לנו מלהקביל את הדמויות בכל הנוגע למטרותיהן, ובכל זאת הדמיון מרתק: החל בדמיון הפיזי בין שני השמנים מרלון ברנדו ואריאל שרון, בסיפור אימוצו של עורך

משה גורלי,
הפרשן המשפטי
של "כלכליסט"

**הקרבה של ויסגלס לשרון
הוציאה אנשים מדעתם
לא פעם. לא תמיד ברורה
ההפרדה בין שרון לוויסגלס
ביחס לכמה דמויות מפתח,
אבל מותר להניח שהם היו
די מתואמים בהוקרה או כבוז
שרחשו להם. לנפישחות של
האחד, להיעלבויות של השני,
לצדקנות של השלישי**

הדין כ"בן נוסף" לצד הבנים הביולוגיים, וכלה באהבה, בחברות ובנאמנות הנרקמות בין הבוס לבין היועץ שהופך בן בית, החווה במקרה שלנו. ובמרכז הקשר – התיווך המקצועי והחברי שמספק הקונסליירי למנהיג כדי לגשר ככל האפשר בין יעדיו לבין העולם המשפטי, אבל לא רק. בעיקר לא רק.

הקשר בין שרון לוויסגלס נוצר כשהפרקליט הצעיר התבקש לסייע לשרון בוועדת כהן. הפרקליט המוביל

שר הביטחון שרון מעיד לפני ועדת כהן (האלוף יונה אפרת, יצחק כהן ואהרן ברק), 1982

**הפרקים המעניינים
בספר מוקדשים
לוועדת כהן ולתביעת
הדיבה נגד המגזין
"טיים". פצעי
ההמלצה להרחיק
את שרון ממשרד
הביטחון עדיין
מכאיבים לוויסגלס**

בוש הקל מדי שלא הגן על המאבטחים מפני הקור הניריורקי העז. שרון ביקש להתערב לטובתם אצל ממונה האבטחה. "הוא לא מ"פ שלך", עצרה בעדו לילי רעייתו. "לו היה מ"פ אצלי, הוא כבר מזמן היה חוטף", השיב שרון (עמ' 63).

קטעים שניתן לסווגם כרכילות הם מהחזקים ומהמשעשעים בספר. בעיקר בדרך שוויסגלס מא־פייץ כמה דמויות מפתח שנתקל בהן. לא תמיד ברור מה ההפרדה בין שרון לוויסגלס ביחס לאישים אלה, אבל מותר להניח שהם היו די מתואמים בהוקרה או בבזז שרחשו להם. לנפישות של האחד, להיעלבויות של השני, לצדקנות של השלישי. הקרבה של ויסגלס לשרון הוציאה אנשים מדעתם לא פעם. הנה סיפור: בוועידות בינלאומיות היה חשוב לשרון שוויסגלס ישב לידו כדי שיסייע לו באנגלית. במפגש בעקבה בהשתתפות נשיא ארצות הברית ג'ורג' בוש, המלך עבדאללה ואבו מאזן ישב אהוד אולמרט כממלא ראש הממשלה לשמאלו של שרון, וויסגלס ישב לימינו. שר החוץ סילבן שלום נפגע עד עמקי נשמתו, ושרון לא הבין למה. ויסגלס מסביר בספר: "משק־רבתי אל סילבן שלום לנסות ולהבין את פשר זעמו, הוא החל לצרוח, לתדהמת כל הנוכחים, כי מקומו היה ליד ראש הממשלה, וכי מי אני כי התיישבתי

את משרד ראש הממשלה. ומולו שרון ראש הממשלה שהפך באחת למבוגר האחראי, לאיש של פשרות מדיניות מרחיקות לכת, לאיש שעזב את הליכוד כדי לעצב מציאות פוליטית ומדינית חדשה. מדובר בשני שרונים שונים בתכלית שמכנה משותף אחד מחבר ביניהם – האיש דורס כל מה שצריך בדרך לכיבוש היעד. באחרית ימיו הוא פשוט שינה את היעד ממלחמה לשלום. הבור לדחור שינה כיוון מסיפוח להתנתקות, מארץ ישראל השלמה לארץ ישראל המחולקת, ובלשונו של שרון, "אני היחיד שיכול להסתכל לאנשים בעיניים ולומר – הסתיים החלום".

ויסגלס אינו מעמיק במהפך הזה, אלא מתרכז בתיאור סביבת העבודה של המנהיג שכה אהב. בהדרגה הופך ויסגלס לבורג המרכזי בסביבה זו, ומתמקם בנקודת תצפית שמעשירה אותנו בתובנות על דרכי העבודה של שרון, על יחסיו עם הכפופים לו, עם פוליטיקאים, עם אנשי צבא, עם מנהיגי העולם. באמצעות ויסגלס מתוודע הקורא לשרון האנושי, איש המחווה והפרטים הקטנים שדרכם ניתן ללמוד על האיש את כל מה שהעיתונים לא יודעים לספר. בארצות הברית, כששהה שם לניהול המשפט נגד המגזין "טיים", הוצמדו לו מאבטחים מקומיים. שרון היה מוטרד פחות מההגנה עליו ודאג יותר מהל-

אולמרט ירש את שרון, הביא לקדימה 29 מנדטים והמשיך את דרכו המדינית עד שהוכרע גם הוא, אבל בידי החקירות הפליליות. שרון, מעריך ויסגלס, היה מביא 40 מנדטים, אבל - ואת זה הוא לא העריך - ייתכן שהיה מסיים בדרך דומה לזו של אולמרט

בדו"ח כהן צירף אהרן ברק את שרון לחבורה המכובדת שלקתה נורמטיבית מידו: רבין, דרעי, פנחסי, גינוסר. ויסגלס, כנראה בהשפעה החוויה המכוננת ההיא, הצטרף לימים ל"אסכולת דניאל פרידמן" שיצאה בחריפות נגד יומרת המשפט לחנך את הפוליטיקאים

לסייע לשרון, אז שסילבן יתכבד ויחפש כיסא אחר. במסגרת במה למשפטנים, ככתב העת הזה, הפקדים המעניינים בספר מוקדשים לוועדת כהן ולתביעת הדיבה נגד המגזין "טיים". פצעי ההמלצה להרחיק את שרון ממשדד הביטחון עדיין מכאיבים לוויסגלס. את קביעות הוועדה הוא מכנה "משגה חמור" ואפילו "בדיחה". האחריות שהוטלה על שרון נגזרה מכך שהיה עליו לצפות את מעשי הנקם של הפלנגות בפלסטינים במחנות סברה ושתילה. ויסגלס מבקש לקעקע מסקנה זו בשלל עדויות וראיות, כאלה שהיו בפני הוועדה ואחרות שהתגלו לאחר

שם, שהרי אני בסך הכל 'פקיד מושטן'. שלום הוסיף כי הוא עוד יראה לי ולבוס שלי... הוא יחסל לנו את מפת הדרכים... הוא יילך לנו 'על הראש'" (עמ' 198). בחרתי בקטע הזה מכמה סיבות. ראשית, הוא מלמד אותנו שסיפורי הכבוד מלווים אותנו מהגנון ועד לשולחן הממשלה; שנית, לגופו של עניין, סילבן שלום לגמרי צודק. אלא שתגובתו איפשרה לוויסגלס להציגו במלוא נלעגותו; שלישית, גם שרון וגם ויסגלס לא העלו על דעתם את הפגיעה בסילבן שלום. לא בגלל חוסר רגישות לכבודו, פשוט משום שהם באמת לא ספרו אף אחד. ואם ויסגלס נחוץ כדי

כריכת הספר "אריק שרון ראש ממשלה – מבט אישי", בהוצאת ידיעות ספרים

שהשחיר את שרון בדו"ח טיהר אותו בניו יורק מול ה"טיים". אגב, לצידו של כהן מונו כ"חוקרים משותפים" ויסגלס מטעמו של שרון ועו"ד חיים צדוק כנציג "טיים". צדוק עשה את המיטב כדי לסייע למרשו. היות שהפרקליט המנוח מנוע מלהגיב, נחסוך כאן את שלל העלבונות שמומטרים עליו בספר מפרקליטיו של שרון, הישראלי ובעיקר האמריקאי.

בנושא המשפטי מקדיש ויסגלס מספר עמודים לא גדול לחקירות הפליליות נגד שרון. לפני האי היווני, סיר ריל קרן ו"אננקס מחקרים" היה זה ח"כ רן כהן שהרבה להתלונן במשטרה נגד שרון. שרון נהג לתאר בלעג: "רן כהן קם כל בוקר, עושה פיפי, מתרחץ, מתלבש, מתגלח, מצחצח את שיניו, הולך לתחנת המשטרה הקרובה למקום מגוריו ומגיש עלי תלונה" (עמ' 288).

תיק האי היווני נסגר, בפרשה אחרת הורשע הבן עמרי, אבל בריאותו של שרון הוכרעה לפני שמרצתה החקירה נגדו. ויסגלס משער שלכתבת הטל-וויזיה בערוץ 10 היה משקל דרמטי בהתמוטטותו. "אפשר – אך אינני בטוח בכך – שכתבה מסוימת בטלוויזיה, הנוגעת באחת החקירות, הייתה אחד הגורמים לשבץ המוח שהכריעו" (עמ' 287), כותב ויסגלס על הידיעה ששודרה יום לפני השבץ, ב-4 בינואר 2006. לפי אותה ידיעה החרימה המשטרה מחשב של ג'יימס שלאף, אחיו של מרטין שהתגורר בירושלים, בקשר לחקירת שוחד נגד שרון.

"היה פה שילוב נורא", הסביר רופא בכיר, בין די-לול דמו של שרון מעבר לנדרש בעקבות אירוע מוחי קל שעבר ובין אירוע – הידיעה הנ"ל – שגרם לעלייה בלחץ הדם, והוא שהוביל לאירוע השני החמור יותר כעבור שלושה שבועות.

אולמרט ירש את שרון, הביא לקדימה 29 מנדטים והמשיך את דרכו המדינית עד שהוכרע גם הוא, אבל בידי החקירות הפליליות. שרון, מעריך ויסגלס, היה מביא 40 מנדטים, אבל – ואת זה הוא לא העריך – ייתכן שהיה מסיים בדרך דומה לזו של אולמרט. דמיון אחר שאפשר להעלות על הדעת הוא ליצחק רבין, ולא בהקשר "הטיפול הנורמטיבי" שכבר הוזכר כאן ולו זכו השניים מאהרן ברק. שניהם, רבין ושרון, גיבורי צבא מיתולוגיים, פנו כראשי ממשלה לדרך השלום ופרצו דרך מדינית אמיתית שממנה הורדו. האחד בידי מתנקש מהימין הדתי הקיצוני, השני בידי שילוב קטלני בין דילול דם לידיעה בטלוויזיה. ☹

מכן. במרכז הטיעון של ויסגלס ניצב האבסורד של פיו קבעה הוועדה שחובה היה לצפות את הטבח בניגוד לכל מומחי המודיעין וההערכה של ישראל, והצטרפה לכך ידיעה מאוחרת יותר כי הטבח לא היה אירוע ספונטני אלא פעולה שיזם המודיעין הסורי באמצעות סוכנו השתול אלי חבייקה.

הרוח החיה מאחורי דו"ח כהן היה חבר הוועדה השופט אהרן ברק. הדו"ח שימש לו כלי נוסף בשרשרת הארוכה של פועלו – יועץ משפטי, שופט עליון וחבר ועדת חקירה – כלי לעיצוב ולשדרוג האחריות המשפטית של נבחרי ציבור ובכירי ציבור. בדו"ח כהן צירף ברק את שרון לחבורה המכובדת שלקתה נורמטיבית מידו: יצחק רבין, אריה דרעי, רפאל פנחסי, יוסי גינוסר. ויסגלס, כנראה בהשפעה החוויה המכוננת ההיא, הצטרף לימים ל"אסכולת דניאל פרי-דמן" שיצאה בחריפות נגד יומרת המשפט לחנך את הפוליטיקאים. אולם בספר הוא מעדיף שלא לבוא חשבון עם "המחנך הגדול" אהרן ברק, אף שאהובו שרון גורש מהכיתה ל-20 שנה.

דו"ח כהן הוא הסבא של דו"ח לינדשטראוס על השרפה בכרמל שהטיל אחריות על השרים שטייניץ וישי. שני הדו"חות יצרו והעשירו את סוגי האחריות לשרי ממשלה. ועדת כהן יצרה את האחריות העקיפה, ומבקר המדינה יצר את האחריות המיוחדת. אלה הצטרפו לחברותיהן הוותיקות יותר: האחריות המיניסטריאלית, הישירה, האישית. הפרקטיקה הישראלית הפכה לעשירה בעולם בגידול זני אחריות, אך הענייה מכולן בקבלתה בפועל.

הסיפור המעניין מכל הוא המשפט נגד המגזין "טיים". השבועון דיווח כי שרון, בעת ביקור ניהוליים אצל משפחת ג'ומאיל, דרבן את בני המשפחה לנקום בפלסטינים. במשפט הופרכה הטענה שנסמך על נספח חסוי לדו"ח הוועדה. כיוון שאת הנספח לא היה אפשר להציג במשפט, הציע השופט למנות "חוקר" מטעם בית המשפט שיעיין בנספח וישיב לשאלת בית המשפט אם אכן שרון דיבר עם הנוצרים על נקמה. החוקר שנבחר היה הנשיא בדימוס של בית המשפט העליון יצחק כהן, שעמד בראש ועדת החקירה. ויסגלס שכנע את שרון שמדובר בבחירה מצוינת; אם כהן כראש ועדת החקירה לא מצא את שרון אחראי לנקמה, אין להניח שכעת, כ"חוקר" מטעם בית המשפט, ימצא אותו אחראי. ואכן, כהן